

KUMU KUNSTIMUUSEUM
KUMU ART MUSEUM

EESTI KUNSTIMUUSEUMI TOIMETISED · PROCEEDINGS OF THE ART MUSEUM OF ESTONIA

ERINEVAD MODERNISMID,
ERINEVAD AVANGARDID
KESK- JA IDA-EUROOPA KUNSTIPROBLEEMID
PÄRAST TEIST MAAILMASÕDA

DIFFERENT MODERNISMS,
DIFFERENT AVANT-GARDES
PROBLEMS IN CENTRAL AND EASTERN
EUROPEAN ART AFTER WORLD WAR II

Kumu kunstimuuseum · Sügiskonverents 2007
Kumu Art Museum · Autumn Conference 2007

ERINEVAD MODERNISMID,
ERINEVAD AVANGARDID
KESK- JA IDA-EUROOPA KUNSTIPROBLEEMID
PÄRAST TEIST MAAILMASÕDA

DIFFERENT MODERNISMS,
DIFFERENT AVANT-GARDES
PROBLEMS IN CENTRAL AND EASTERN
EUROPEAN ART AFTER WORLD WAR II

 EESTI KUNSTIMUUSEUM

KUMU

TALLINN 2009

Esikaanel: Ando Keskküla. Autoportree. 1970. Tallinna Kunstihoone. Foto: Stanislav Stepaško
On the cover: Ando Keskküla. Self-Portrait. 1970. Tallinn Art Hall. Photo: Stanislav Stepaško

Toimetaja / Edited by Sirje Helme

Inglise-eesti tõlge / English-Estonian translation by Epp Aareleid-Koop, Livia Ulman

Eesti-inglise tõlge / Estonian-English translation by Miralda Kangilaski, Andres Kurg, Tiina Randviir

Eestikeelse teksti toimetajad / Estonian text revised by Triin Kaalep, Dana Karjatse

Inglisekeelse teksti toimetaja / English text revised by Richard Adang

Kujundus / Design by Mari Kaljuste

Küljendus / Layout by Tuuli Aule

Trükk / Printed in Tallinna Raamatutrükikoda

Kumu kunstimuuseum / Kumu Art Museum

Weizenbergi 34 / Valge 1, 10127 Tallinn

www.ekm.ee/kumu

© Väljaandja Eesti Kunstimuuseum – Kumu kunstimuuseum / Published by Art Museum of Estonia –
Kumu Art Museum 2009

© Tekstide autorid / Authors of the texts

© Teoste autorid / Authors of the artworks

ISSN 1736-5503

ISBN 978-9985-9999-0-5

Sisukord/Contents

Saateks/Foreword	7
Henry Meyric Hughes (Suurbritannia/UK)	
• Nihkuvad vaated ja strateegilised ümberjoondumised. Värske pilk 1945. aasta järgsele Euroopa kunstile	11
• <i>Shifting perspectives and strategic realignments. A fresh look at art in Europe since 1945</i>	25
Steven A. Mansbach (USA)	
• Varjatud ajalugu ehk kuidas eksiilkunst kodu leidis	39
• <i>Hidden history, or how an exiled art found a home</i>	55
Susan E. Reid (Suurbritannia/UK)	
• Nõukogude „kaasaegne stiil”: sotsialistlik modernism	71
• <i>The Soviet ‘contemporary style’: a socialist modernism</i>	89
Jaak Kangilaski (Eesti/Estonia)	
• Eesti kunsti kolm paradigmat Nõukogude okupatsiooni perioodil	113
• <i>Three paradigms of Estonian art during the Soviet occupation</i>	118
Sirje Helme (Eesti/Estonia)	
• Miks me kutsume seda avangardiks? Abstraktne kunst ja popkunst Eestis 1950. aastate lõpus ja 1960. aastatel	123
• <i>Why do we call it avant-garde? Abstract art and pop art in Estonia in the late 1950s and in the 1960s</i>	138
Andres Kurg (Eesti/Estonia)	
• Erinevad valged (ruumid). Tervikkunsteiduse ideed 1970. aastate eesti kunstis	153
• <i>Many shades of white space. Ideas of total design in 1970s Estonian art</i>	165

Stefanie Reetz (Suurbritannia/UK)	
• Kaardistades rahvust: identiteedidiskursused eesti kunstis	180
• <i>Mapping the nation: identity discourses in Estonian art</i>	192
Piotr Piotrowski (Poola/Poland)	
• Modernism pärast moodsa kunsti lõppu	208
• <i>Modernism after the end of modern art</i>	219
David Crowley (Suurbritannia/UK)	
• Sotsmodernism ja vabaajaasutuste arhitektuur Kesk- ja Ida-Euroopas 1960.–1970. aastatel	234
• <i>Socmodernism and the architecture of leisure in Eastern/Central Europe in the 1960s and 1970s</i>	246
Vojtěch Lahoda (Tšehhi/Czechia)	
• Hiiliv modernism: sotsialistlik realism ja modernisminostalgia 1950. aastate tšehhi kunstis	265
• <i>‘Creeping Modernism’: Socialist realism and modernist nostalgia in the Czech art of the fifties</i>	271
Ljiljana Kolešnik (Horvaatia/Croatia)	
• Viivitused, kattumised, sissetungid: Horvaatia kunst 1950. ja 1960. aastatel	283
• <i>Delays, overlaps, irruptions: Croatian art of the 1950s and 1960s</i>	295
Branislav Dimitrijević (Serbia)	
• „Raudse eesriide kergitaja” – Ameerika moodsa kunsti näitus Belgradis ning selle suhe „sotsialistliku modernismi” ja „sotsialistliku konsumerismiga” 1950. aastate Jugoslaavia SFVs	313
• <i>‘Iron Curtain Raiser’ – An exhibition of American modern art in Belgrade and its relation to ‘socialist modernism’ and ‘socialist consumerism’ in the SFR Yugoslavia in the 1950s</i>	326
Irēna Bužinska (Läti/Latvia)	
• Ristteel. 20. sajandi läti kunsti näitus	343
• <i>At the crossing. Latvian 20th century art display</i>	355
Skaidra Trilupaitytė (Leedu/Lithuania)	
• Nõukogude kunsti hindamine postsovetlikus Leedus	372
• <i>Soviet art evaluation in post-Soviet Lithuania</i>	383

Borut Vogelnik (Slovenia/Slovenia)

• Täielik meenutus

394

• *Total recall*

405

Autorid/*Authors*

419

Saateks

Käesoleva toimetise tekstid on pärit rahvusvaheliselt konverentsilt „Erinevad modernismid, erinevad avangardid”, mis toimus Kumu kunstimuuseumis 27.–28. septembril 2007. aastal. Konverentsi organiseerimine ning seal esitatud ettekanded on osa 1990. aastate keskpaiku paljudes riikides paralleelselt alanud protsessist, mille käigus kirjutatakse suures osas uuesti Kesk- ja Ida-Euroopa idablokki kuulunud maade kunstiajalugu, seega ajalugu enne Berliini müüri langemist. Tegemist on väga laiapõhjaliste uurimisteemadega alates kohalike kunstikolooniate tähenduste ümberpositsioneerimisest kuni üleilmse modernismi mõiste analüüsi ja laiendamiseni.

Kumu konverentsi programm lähtus mõistest „erinevad modernismid”, rõhutades sellega esiteks kogu regiooni kuulumist modernismi kultuurilisesse paradigmasse ning teiseks asjaolu, et nimetatud piirkonna modernismi toimimis- ja hindamiskriteeriumeid ei saa allutada Lääne-Euroopa või Ameerika klišeedele. Konverentsil esitatud ettekanded otsisid vastuseid küsimustele, kuidas defineerida modernismi avalikult totalitaarsetes süsteemides, missugune oli modernismi osakaal ja roll kohalikes kultuurides ning mida üldse silmas pidada, kirjutades ja kõneldes modernismist selles regioonis ja sel perioodil. Milliseid tähendusvälju omavad mõisted nagu „sotsialistlik modernism” või „nõukogude modernism” ning kuidas nende tähendus erinevates riikides varieerub? Mis on radikaalsus, kus jooksevad piirid skaalal entusiastlikust uue maailma ehitamisest, modernismi utoopiatest poliitilise vastuhakuni või eskapistliku formalismini? Kuidas on umbes viiekümne aasta jooksul toimunud nendes maades liikumine universaalse ja erilise, lokaalse ja transnatsionaalse vahel? Millised olid valikud ning kuidas transformeeriti erinevad rahvusvahelised liikumised kohalikku kaasaegsesse kultuuri? Mis oli nende valikute hind ja tagajärg?

Nagu on lagunenud domineeriv modernismi „ismide” ajalugu, on lagunemas ka käsitlus ühtsest sotsialismileeri kunstist. Hoolimata sellest, et idabloki maades valitses poliitiliselt kontrollitud kultuuripoliitika, toimisid regiooni sees väga erinevad tegurid, mis mõjutasid kultuuri alates poliitilistest sündmust (Ungari, 1956, Praha, 1968) kuni näiteks kiriku erineva osakaaluni. Täielikult erines Jugoslaavia kultuuripoliitika oma „ümberpööratud” vabaduses. Loomulikult oli kõige suletum süsteem välja töötatud Nõukogude Liidus, kus Baltimaad oma tugeva sõjaeelse modernismitraditsiooniga

moodustasid eraldi piirkonna. Viimastel aastatel on juhitud üha enam tähelepanu külma sõja aegsele kultuuripoliitilisele suunamisele USA poolt ning Marshalli plaanile, mis tõepoolest omas mõju isegi sellises eriti kontrollitud piirkonnas nagu Baltikum (Ameerika näitus Moskvast 1959).

On tõsiasi, et n-ö üldised 20. sajandi kunstiajalood on seni jätnud sotsialistliku regiooni oma käsitlustest välja. Sellel on muidugi arusaadavaid põhjuseid, sealhulgas umbusaldus, et tolles piirkonnas midagi originaalset tekkida võinuks. Paraku toetas niisugust mõtlemisviisi informatsioonipuudus, eriti Venemaa suunalt. Isegi niisuguste suurte ja tugevate kunstimaade nagu Poola või Tšehhoslovakkia kunstiajakirjade resümeed olid väga lühikesed, vahel prantsuse, vahel saksa, vahel venekeelsed. Nende levik oli peamiselt ida suunas (näiteks Eesti 1960. aastate kunstielus oli neil väga suur tähendus ja mõju). Ka 1994. aastal Bonnis avatud ambitsioonikas näitus – üks esimesi laiapõhjalisi uurimusi Kesk- ja Ida-Euroopa modernismist hoolimata riigipiiridest, „Europa, Europa. Das Jahrhundert der Avantgarde in Mittel-und Osteuropa”, millele eelnes laiaulatuslik uurimistö – teostus siiski väga traditsioonilise skeemi järgi, kus enimrõhutatud olid juba tuntud modernismi peatükid nagu vene konstruktivism ning tšehhi sürrealism.

Seega, idabloki maade kunstiajalugude, nende erinevate modernismide uurimist ei kannusta mitte ainult soov leida uusi aspekte tolle perioodi kultuurile lähenemises, vaid ka eesmärk kirjutada idapoolse Euroopa teistsugune kultuuriruum kaardile, lõhkuda jäika, klišeelikku mõtlemisviisi ning lisada modernismi mõistele ja tähendusele uusi kihte.

Kumu kunstimuuseumis asuvad Eesti Kunstimuuseumi suured sõjajärgse kunsti kogud, sealhulgas ainulaadne materjal perioodist 1945–1991. Sõjajärgse modernismi uurimine on muuseumi uurimisteede prioriteet ning Kumu sügiskonverents „Erinevad modernismid, erinevad avangardid” on olnud selles protsessis eriliselt tähtis. Tänapäevani esinejaid, kelle teemakäsitluse põhjalikkus ning mõtlemisviisi originaalsus on olnud kogu uurimisvaldkonnale tähelepanuväärne panus.

Sirje Helme

Eesti Kunstimuuseumi peadirektor

Kumu kunstimuuseumi direktor 2005–2008

Foreword

The texts of the current proceedings are taken from the international conference 'Different Modernisms, Different Avant-gardes,' which took place at the Kumu Art Museum from 27 to 28 September 2007. Organising the conference and the papers presented there was part of the process which started simultaneously in many countries in the mid 1990s. During this process the art history of Central and Eastern European countries has been largely rewritten, i.e. history before the Berlin Wall was torn down. The research topics are very broad, starting from the repositioning of the meanings of local art colonies to the analysis and extension of the worldwide concept of modernism.

The conference programme derived from the concept 'different modernisms,' firstly emphasising the fact that the whole region belonged to the cultural paradigm of modernism, and secondly that the functioning and evaluating criteria of modernism in this particular area cannot be subjected to West European or American clichés. The papers presented at the conference sought answers to the questions such as how to define modernism in openly totalitarian systems, what was the share and role of modernism in local cultures, and what exactly people have in mind when they write and talk about modernism in this region and period of time. What semantic fields do concepts such as 'socialist modernism' or 'soviet modernism' have, and how does their meaning in different countries vary? What is radicalism? Where are the borders between an enthusiastic construction of a new world, the utopias of modernism, and political resistance or escapist formalism? How, in the last fifty years or so, has the movement occurred in these countries between the universal and the special, the local and the transnational? What were the choices and how were the various international movements transformed into contemporary local culture? What was the price and the result of those choices?

Just as the dominating history of the 'isms' of modernism has collapsed, the notion of a unified art within the socialist bloc is about to crumble as well. Although cultural policy in all Eastern bloc countries was politically controlled, vastly diverse factors nevertheless operated within the region, influencing both political events (Hungary 1956, Prague 1968), as well as for example the issue of the role of the church in the Polish avant-garde. Yugoslav cultural policy in its 'inverted' freedom was totally different. The most closed system was

naturally established in the Soviet Union, where the Baltic countries with their strong pre-war tradition of modernism formed a separate area. In recent years, more attention is being paid to the American involvement in directing cultural policy during the Cold War, and to the Marshall Plan, which had its impact even on such rigidly controlled region as the Baltics (American National Exhibition in Moscow, 1959).

It is a fact that so-called general books on the history of 20th century art have so far left out the socialist region. It is in a way quite understandable that art historians might have felt doubtful whether anything original could have emerged in that area. This kind of thinking was unfortunately supported by a lack of information, especially from Russia. The summaries in art magazines of even such great and strong art countries as Poland and the Czech Republic were very brief, sometimes only appearing in one language, which might be French, German or Russian. Nevertheless, they usually spread eastwards and in the Estonian art life in the 1960s they had a huge role and influence. An ambitious exhibition that managed to cross the borders opened in Bonn in 1994 – one of the first broad-based overviews of Central and East-European modernism, 'Europa, Europa. Das Jahrhundert der Avantgarde in Mittel-und Osteuropa.' The exhibition was preceded by comprehensive research, but even so it was realised according to a traditional scheme, which focused on the already familiar chapters of modernism, e.g. Russian constructivism and Czech surrealism.

Art historians from the former Eastern bloc are thus keen to introduce and research their different modernisms not only because they wish to find new aspects in the approach to the culture of that period. They also aim to get the diverse cultural space of the eastern side of Europe on the map, break up the rigid, clichéd way of thinking and add new layers to the concept and meaning of modernism.

The Kumu Art Museum houses the extensive post-war art collections of the Art Museum of Estonia, including the unique material from 1945–1991. Researching the post-war modernism is the priority of the museum, and the Kumu autumn conference, 'Different Modernisms, Different Avant-gardes,' had a special place in this process. I am grateful to all presenters, whose insight and originality was an essential contribution to this particular field of research.

Sirje Helme

Director-general of the Art Museum of Estonia

Director of Kumu Art Museum, 2005–2008

Autorid

Authors

Andres Kurg (1975) on kunstiajaloolane, Eesti Kunstiakadeemia teadur. 2001. aastal sai ta magistrikraadi arhitektuuriajalooos Bartletti arhitektuurikoolist, University College Londonis; praegu on tal Eesti Kunstiakadeemias lõpetamisel doktoritöö kunstist ja sotsiaalsest ruumist 1970. aastate Tallinnas. Ta on avaldanud artikleid kunsti- ja arhitektuuriajalooost ning kaas-aegsest arhitektuurist, näiteks kogumikes „Architecture+Art. New Visions, New Strategies”, „Aktivismi. Verkostoja, järjestöjä ja arjen taitoja” ning ajakirjades Architectural Design, Dérive – Zeitschrift für Stadtforschung, Maja, Kunstiteaduslikke Uurimusi ja Vikerkaar. Ta on raamatu „Tallinna Juht – A User’s Guide to Tallinn” (Eesti Kunstiakadeemia, 2002) üks toimetajatest.

E-mail: andres.kurg@artun.ee

Andres Kurg (1975) is an art historian and researcher at the Estonian Academy of Arts in Tallinn. He earned an MS in Architectural History at the Bartlett School of Architecture in 2001 and is currently working on a PhD on the relationship between art and social spatiality in 1970s Estonia. His writings on art, architectural history and contemporary architecture have appeared in anthologies, including ‘Architecture + Art. New Visions, New Strategies’, ‘Aktivismi. Verkostoja, and järjestöjä ja arjen taitoja,’ as well as in the periodicals ‘Architectural Design,’ ‘Dérive – Zeitschrift für Stadtforschung,’ ‘Maja – Estonian Architectural Review’ and ‘Kunstiteaduslikke Uurimusi – Studies on Art and Architecture.’ He is co-editor of ‘Tallinna Juht – A User’s Guide to Tallinn’ (Estonian Academy of Arts, 2002).

E-mail: andres.kurg@artun.ee

Branislav Dimitrijević (1967) on kunstiajaloo õppejõud ning kirjanik ja kuraator. Ta on Belgradi Kunsti- ja Disainikooli (VSLPUB) vanemlektor ning Belgradi Moodsa Kunsti Muuseumi kuraator. Lõpetas Belgradi Ülikooli (bakalaureusekraad kunstiajalooos) ja Kenti Ülikooli (magistrikraad kunstiajalooos ja -teoorias). Hiljuti töötas ta koos professor Boris Groysiga uurimisprojekti „Postkommunistlik olukord” juures ning kirjutab praegu Belgradi Kunstiülikoolis professor Milena Dragićević Šešići juhendamisel doktoritööd teemal „Sotsialistliku Jugoslaavia tarbimiskultuur”. Koos Branislava Andjelkovići ja Branimir Stojanovičiga pani ta Belgradis aluse sõltumatule haridusprojektile „Pildiajaloo- ja teooria kool” (1999–2002) ning juhtis selle tegevust. 1988. aastast on ta avaldanud esseesid

kaasaegsest kunstist ja kunstiteooriast, filmist ja visuaalkultuurist. Viimase aja väljaanded: „International Exhibition of Modern art feat. A. Barr's Museum of Modern Art”, toim, (MOCAB, Belgrad, 2003); „On Normality: Art in Serbia 1989–2001”, toim, (MOCAB, Belgrad, 2005). Kuraatoriprojektide hulka kuuluvad: „Murder1” (CKZD, Belgrad, 1997), „Overground” (Belgrad, 1998), „Konverzacija” (MOCA, Belgrad, 2001), „Jugoslaavia paviljon” (Veneetsia biennaal, 2003), „Situated Self: Confused Compassionate, Conflictual” (Helsingi Linnamuuseum; MOCA, Belgrad, 2005), „On Normality: Art in Serbia 1989–2001” (MOCA, Belgrad, 2005), „Americans in Belgrade: Two exhibitions and Post-war Modernism” (MOCA, Belgrad, Galerija Nova, Zagreb, 2006), „Breaking Step – Displacement, Compassion and Humour in recent art from Britain” (MOCA, Belgrad, 2007).

E-mail: branko@bgdmail.com

Branislav Dimitrijević (1967) is a lecturer in art history, writer and curator. He is Senior Lecturer at the School for Art and Design (VSLPUB) in Belgrade and Associate Curator at the Museum of Contemporary Art, Belgrade. He graduated from the University of Belgrade (BA in Art History) and University of Kent (MA in History and Theory of Art). Recently he worked on the research project 'Post-Communist Condition' with Prof. Boris Groys and has been working on a PhD thesis on 'Consumer Culture in Socialist Yugoslavia' with Prof. Milena Dragićević Šešić at the University of the Arts in Belgrade. With Branislava Andjelkovic and Branimir Stojanovic, he co-founded and has coordinated the School for History and Theory of Images (1999–2002), an independent educational project in Belgrade. Since 1988 he has published essays on contemporary art, the theory of art, and film and visual culture. His most recent publications are: 'International Exhibition of Modern art feat. A. Barr's Museum of Modern Art,' ed, (MOCAB, Belgrade, 2003), and 'On Normality: Art in Serbia 1989–2001,' ed, (MOCAB, Belgrade, 2005). His curatorial projects include: 'Murder1' (CKZD, Belgrade 1997), 'Overground' (Belgrade, 1998), 'Konverzacija' (MOCA, Belgrade 2001), 'Pavilion Yugoslavia' (Biennale di Venezia, 2003), 'Situated Self: Confused Compassionate, Conflictual' (Helsinki City Museum; MOCA, Belgrade, 2005), 'On Normality: Art in Serbia 1989–2001' (MOCA, Belgrade, 2005), 'Americans in Belgrade: Two exhibitions and Post-war Modernism' (MOCA, Belgrade, Galerija Nova, Zagreb, 2006), and 'Breaking Step – Displacement, Compassion and Humour in recent art from Britain' (MOCA, Belgrade, 2007).

E-mail: branko@bgdmail.com

David Crowley (1966) on Londoni Kuningliku Kunstikolledži disainiajaloo osakonna asejuhataja. Ta on avaldanud hulgaliselt kirjutisi Poola ja Kesk-Euroopa arhitektuuri- ja disainiajaloo ning graafilise disaini ajaloost. Tema viimane raamat on Varssavis (Reakation Books, 2003) ilmunud uurimus Poola pealinna arhitektuuri ja igapäevaelu kohta alates aastast 1944. Crowley muude tööde hulka kuuluvad järgmised teosed: „National Style and Nation-state. Design in Poland from the Vernacular Revival to the International Style” (MUP, 1992, parandatud Jaapani väljaanne, 2006), „Graphic Design. Reproduction and Representation since 1800” (kaasautor, MUP, 1996); „Style and Socialism. Material Culture and Modernity in post-war Eastern Europe” (koos Susan Reidiga, Berg, 2000); ja „Socialist Spaces” (koos Susan Reidiga, Berg, 2002). Ta on teinud kaastööd mitmetele ajakirjadele ja väljaannetele, nende seas Journal of

Contemporary History, Centropa, Creative Review, Eye, Journal of Design History, Russian Review, The Economist ja Studies in the Decorative Arts. Samuti on ta kuulunud mitme näituse kuraatorite meeskonda, sh „The Power of the Poster” (V&A, London, 1998); Art Nouveau (V&A, London, 1999); „The Lost Arts of Europe” (Brightoni Ülikool, 1999); „Art Deco” (V&A, 2003); ja „Modernism. Designing A New World” (V&A, 2006). Peale selle on ta avaldanud essee näituse „Communicate. British Independent Graphic Design since the Sixties” kataloogis (Barbicani kunstigalerii, 2005). Praegu töötab David Crowley läbi materjali raamatu jaoks, mis uurib sulaperioodi visuaalkultuuri Ida-Euroopas. Koos Susan Reidiga toimetab ta esseekogumikku, mis käsitleb lõõgastumist ja luksust endises idablokis. Samuti oli ta V&A suurnäituse „Cold War Modern. Modern Art and Design in a Divided World, 1945–1975” (2008) üks kuraatoreid.

E-mail: david.crowley@rca.ac.uk

David Crowley (1966) is Deputy Head of the Department of Design History at the Royal College of Art in London. David Crowley has published widely on the history of architecture and design in Poland and Central Europe and on the history of graphic design. His most recent book is ‘Warsaw’ (Reaktion Books, 2003), a study of architecture and everyday life in the Polish capital since 1944. His other works include the following books: ‘National Style and Nation-state. Design in Poland from the Vernacular Revival to the International Style’ (MUP, 1992, revised Japanese edition 2006); ‘Graphic Design. Reproduction and Representation since 1800’ (co-authored, MUP, 1996); ‘Style and Socialism. Material Culture and Modernity in post-war Eastern Europe’ (co-edited volume with Susan Reid, Berg, 2000); and ‘Socialist Spaces’ (co-edited volume with Susan Reid, Berg, 2002). He has written for various journals and magazines, including the Journal of Contemporary History, Centropa, Creative Review, Eye, the Journal of Design History, the Russian Review, The Economist and Studies in the Decorative Arts. He has been on the curatorial teams for various exhibitions including: ‘The Power of the Poster (V&A, London, 1998); Art Nouveau (V&A, London 1999); The Lost Arts of Europe (The University of Brighton, 1999); Art Deco (V&A, 2003); and Modernism. Designing A New World (V&A, 2006). He also contributed an essay to the catalogue of the ‘Communicate, British Independent Graphic Design since the Sixties’ (Barbican Art Gallery, 2005). David Crowley is currently researching material for a book surveying the visual culture of the Thaw period in Eastern Europe. He is currently editing – with Susan Reid – a collection of essays related to the phenomenon of leisure and luxury in the former Eastern Bloc. He was also the co-curator of the major exhibition at the V&A, ‘Cold War Modern. Modern Art and Design in a Divided World, 1945–1975,’ (2008).

E-mail: david.crowley@rca.ac.uk

Henry Meyric Hughes (1942) on vabakutseline kuraator, konsultant ja kunstiteemaliste kirjutiste autor; Manifesta Rahvusvahelise Fondi (Amsterdam) ning Rahvusvahelise Kunstikriitikute Assotsiatsiooni (Pariis) president. Lisaks kuulub ta mitmete asutuste, sh Londoni Rahvusvaheliste Visuaalkunste Instituudi (inIVA) juhatusse ning muuseumide nõuandekomiteesse Bolognas, Budapestis ja St Etienne’is. Aastatel 1986–1992 töötas ta Briti Nõukogus visuaalkunste direktorina ja Veneetsia biennaali briti komissarina ning oli 1992–1996 Londoni Haywardi

galerii direktor ja Euroopa Nõukogu XXIII näituse „Art and Power – Europe under the Dictators 1930–1945” komisjoni ametlik liige. 2003. aasta Veneetsia biennaalil oli ta Küprose paviljoni kuraator ja praegu valmistab ta ette Norra kaasaegse kunsti näitust. Ta on teinud koostööd Euroopa Nõukoguga analüüsi „Kesk- ja Ida-Euroopa ning Euroopa ääriikiide kunstivahetuse vajadused” (The Artistic Exchanges’ Needs of Central, East and Peripheral Countries in Europe) raames ning oli 2002. aastal Belgradi Moodsa Kunsti Muuseumis läbi viidud noorte Ida-Euroopa kuraatorite koolitusprogrammi üks juhte. Samuti oli ta 2003. aasta Istanbuli biennaali ajal toimunud noorte kriitikute ja kuraatorite koolitusseminari „EList idas” (East of the EU) korraldajaid ja osalisi. Muu hulgas on ta avaldanud kataloogiessee „The Reception of Art from Central and East Central Europe at the Time of the Cold War” Viini näituse jaoks (uuesti avaldatud näituse kataloogis „Passage del l’Europe”, St Etienne, mai 2004). Talle on omistatud Prantsusmaa ja Saksamaa valitsuse autasud.

E-mail: henry.meyrichughes@tiscali.co.uk

Henry Meyric Hughes (1942) is an independent curator, consultant and writer on art, President of the International Foundation Manifesta in Amsterdam and of the International Association of Art Critics, Paris. He is also a member of a number of boards, including the Institute of International Visual Arts (inIVA) in London, and museum advisory committees in Bologna, Budapest and St. Etienne. From 1986–1992 he was Director of Visual Arts at The British Council and British Commissioner for the Venice Biennale and, from 1992–1996, Director of the Hayward Gallery in London, where he was the official commissioner for the XXIII Council of Europe exhibition, ‘Art and Power – Europe under the Dictators 1930–1945.’ In 2003 he curated the Cypriot pavilion at the Venice Biennale and he is currently preparing an exhibition of contemporary art in Norway. He has contributed to a Council of Europe analysis of ‘The Artistic Exchange Needs of Central, East and Peripheral Countries in Europe’ and co-directed a training seminar for young curators from Eastern Europe at the Museum of Modern Art in Belgrade in 2002, as well as helping to organise and taking part in a training seminar for young critics and curators, ‘East of the EU,’ at the time of the 2003 Istanbul Biennial. His publications include a catalogue essay on ‘The Reception of Art from Central and East Central Europe at the Time of the Cold War’ for an exhibition in Vienna (reprinted in ‘Passage del l’Europe’ exh cat, St. Etienne, May 2004). He has been decorated by the French and German governments.

E-mail: henry.meyrichughes@tiscali.co.uk

Irēna Bužinska (1955) on koostanud üle 45 näituse nii Läti Riiklikus Kunstimuuseumis kui ka välismaal. Tema viimane kuraatoriprojekt oli Vladislavs Grišinski gravüüride väljapanek (Läti Riiklikus Kunstimuuseumis) 2007. aastal. 2005. aastal esimene Läti 20. sajandi teise poole kunsti näitus Arsenāsi näitusehallis; Gustavs Klucise tööde näitus Strasbourgi Moodsa Kunsti Muuseumis Prantsusmaal; 2004. aastal väljapanek Voldemārs Matvejsi töödest ja tema kogemustest Peterburis (Venemaa Riiklik Muuseum, Peterburi Venemaa); näitus „Lendutõus uute tiibadega: Läti kunst 20. sajandi alguses” (Riiklik Kunstimuuseum, Szczecin ja Varsavi, Poola, ning M. K Ciurlionise nimeline Riiklik Kunstigalerii, Kaunas, Leedu); 2002. aastal näitus „Voldemārs Matvejs ja Soyuz Molodyozhi” (Puškini-nimeline Riiklik Kunstimuuseum,

Moskva, Venemaa). Irēna Bužinska on avaldanud üle 300 artikli kaasaegse ja 20. sajandi alguse kunsti kohta. Ta on osalenud enam kui 25 teaduskonverentsil nii Lätis kui ka mujal. Irēna Bužinska on saanud Ameerika Muuseumide Assotsiatsiooni stipendiumi (2005), Läti Kunstnike Liidu auhinna (2003), Läti Riikliku Kultuurkapitali stipendiumi (2003) ja Läti Kultuurifondi stipendiumi (1999).

E-mail: irenae@apollo.lv

Irēna Bužinska (1955) has prepared more than 45 exhibitions at the Latvian National Museum of Art and abroad. Most recently she has served as the curator of an exhibit of etchings by Vladislavs Gri ins (Latvian National Museum of Art) in 2007; in 2005, the first exhibition of Latvian art of the 2nd half of the 20th century, which was on display at the 'Arsenāls' Exhibition Hall; an exhibition of works by Gustavs Klucis for the Museum of Modern Art in Strasbourg, France; in 2004, an exhibition on the artist Voldemārs Matvejs and his experience in St. Petersburg (State Russian Museum, St. Petersburg, Russia), 'Rising on New Wings: Latvian Art of the Early 20th Century' (National Museum of Art, Szczecin and Warsaw, Poland, and the M. K. Ciurlionis National Gallery of Art, Kaunas, Lithuania); and in 2002, 'Voldemārs Matvejs and *Soyuz Molodyozhi*' (the Pushkin National Museum of the Fine Arts in Moscow, Russia). Irēna Bužinska has published more than 300 articles on art of the early 20th century and on contemporary art. She has participated in more than 25 scientific conferences in Latvia and abroad. Irēna Bužinska is the recipient of a grant from the American Museum Association (2005), an award from the Artists' Union of Latvia (2003), a grant from the State Culture Capital Foundation of Latvia (2003), and a grant from the Latvian Culture Foundation (1999).

E-mail: irenae@apollo.lv

Jaak Kangilaski (1939) õppis ajalugu ja kunstiajalugu Tartu Ülikoolis, mille lõpetas 1963. a. PhD kraadini jõudis 1969. a pärast õpinguid Leningradi Ermitaazi juures. On töötanud kunstiajaloo ja esteetika õppejõuna Tartu Ülikoolis 1967–1971 ja ERKIs 1971–1989. Neil aastatel oli tema peamiseks loengute ja uurimistöö teemaks Lääne moodne kunst ja kunstiteooriad, mille kohta avaldas arvukalt artikleid. Koos oma onu kunstnik Ott Kangilaskiga avaldas 1967 menuka kunstiliike ja kunstiajalugu tutvustava raamatu. Alates 1974. aastast oli korduvalt valitud Eesti kunstnike liidu juhatusse. Aastatel 1989–1996 töötas ta ERKI rektorina. 1996. aastal asus Kangilaski pärast pooleaastast tööd Fulbrighti stipendiaadina New Yorgi ülikoolis tööle Tartu ülikooli kunstiajaloo professorina ja alates 2003 prorektorina; emeriteerus 2006. aastal. Taasiseseisvunud Eestis on ta mh avaldanud (koos A. Juske ja R. Varblasega) „20. sajandi kunsti ajaloo” 1994, (koos S. Helmega) „Lühikese Eesti kunsti ajaloo” 1999, ühekõitelise „Üldise kunstiajaloo” 1997, „Norra. Maa, rahvas, kunst” 2000, artiklivaliku „Eesti mõtteeloo” sarjas 2000, kolm kunstiajaloo õpikut gümnaasiumile 2003–2005. J. Kangilaski on pidanud arvukalt loenguid ka välismaal, sh Oslo, Bergen, Helsingi, Turu, Jyväskylä jt ülikoolides. Ta on UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni esimees ja teda on autasustatud Riigivapi neljanda järgu teenetemärgiga.

E-mail: kangilaski@hotmail.ee

Jaak Kangilaski (1939) studied history and art history at Tartu University and graduated in 1963. He obtained his PhD in 1969, after studies at The Hermitage in Leningrad. He worked as a lecturer of art history and aesthetics at Tartu University in 1967–1971, and at the Estonian National Institute of Art (ERKI) in 1971–1989. During these years, the main subjects of his lectures and studies were Western modern art and art theories, on which he published numerous articles. In 1967, with his uncle, the artist Ott Kangilaski, he published a popular book that introduces art history and genres in art. After 1974 he was repeatedly selected a member of the board of the Estonian Artists' Association. In 1989 he was elected a rector of ERKI and he stayed in that position until 1995. In 1996, after spending six months at New York University on a Fulbright scholarship, he took up the position of Professor of Art History at Tartu University and became a pro-rector in 2003. He became Professor Emeritus in 2006. Since Estonia regained its independence, he has, among other things, published '20. sajandi kunsti ajalugu' (with A. Juske and R. Varblane, 'History of 20th Century Art,' 1994); 'Lühike Eesti kunsti ajalugu' (with S. Helme, 'Concise History of Estonian Art,' 1999); the one-volume 'Üldine kunstiajalugu' ('General History of Art,' 1997), 'Norra. Maa, rahvas, kunst' ('Norway. Country, People, Art,' 2000); a collection of articles (2000) in the series 'Eesti mõttelugu'; and three textbooks of art history for high school pupils, 2003–2005. J. Kangilaski has also given numerous lectures abroad, at the universities of Oslo, Bergen, Helsinki, Turku, Jyväskylä and others. He is the chairman of the UNESCO Estonian National Commission and has received the Order of the National Coat of Arms, 4th class.

E-mail: kangilaski@hotmail.ee

Ljiljana Kolečnik (1959) on Zagrebi Kunstiajaloo Instituudi vanemteadur, Zagrebi Ülikooli kunstiajaloo osakonna doktorioõppe professor ning töötab praegu külalisprofessorina Sarajevo Ülikooli kunsti- ja teadusosakonnas. Tema üldine huvivaldkond on 20. sajandi kunst ja ideoloogia, keskendudes Jugoslaavia Sotsialistliku Föderatiivse Vabariigi positsioonile mitteühinemisliikumises, kultuurilise ja kunstilise suhtluse viisidele Jugoslaavia ja Kolmanda Maaailma vahel ning arusaamale modernismusest, mida Jugoslaavia eksportis 1960. ja 1970. aastatel nn mahajäänud riikidesse. Tema hiljuti avaldatud teoste hulka kuuluvad: „Between East and West – Croatian Art of the 1950s” (Zagreb, 2006) ja „Work of Art as Social Artefact” (Zagreb, 2006) ning mitmed artiklid sotsialismiaja kunstist, poliitikast ja populaarkultuurist.

E-mail: ljkoles@hart.hr; l_kolesnik@yahoo.com

Ljiljana Kolečnik (1959) is Senior Researcher at the Institute of Art History in Zagreb, Professor of Doctoral Studies of the Department of Art History, University of Zagreb, and currently is a Visiting Professor at the Faculty of Arts and Sciences in Sarajevo. Her general field of interest is art and ideology in the 20th century, focusing on the situation in the former Yugoslavia. She is presently researching the position of SFRY within the non-alignment movement, modalities of cultural and artistic exchange between Yugoslavia and the Third World, and the notion of modernity exported to 'underdeveloped countries' through the 1960s and 1970s. Her recent publications include 'Between East and West – Croatian Art of the 1950s' (Zagreb, 2006), 'Work of Art as Social Artefact' (Zagreb, 2006) and several articles dealing with the

art, politics and popular culture of socialism.
E-mail: ljkoles@hart.hr; l_kolesnik@yahoo.com

Piotr Piotrowski (1952) on Poola Adam Mickiewicz'i Ülikooli kunstiajaloo osakonna korraline professor ja juhataja ning kord aastast ilmutava ajakirja *Artium Quaestiones* toimetaja. Aastatel 1992–1997 töötas ta kaasaegse kunsti vanemkuraatorina Poznani Riiklikus Muuseumis. 2001. aastal oli ta külalisprofessor Bardi Kolledži Kuraatoriuuringute Keskuses Annandale-on-Hudsonis New Yorgis ning 2003. aastal Jeruusalemma Heebrea Ülikoolis. Muu hulgas on ta töötanud teadurina Washingtoni Visuaalkunsti Uurimise Keskuses (1989–1990), Berliini Humboldti Ülikoolis (1997), Princetoni Teadusuuringute Keskuses New Jerseys (2000) ja Budapesti Kollegiumis (2005–2006). Piotrowski on nõustanud ja aidanud korraldada mitmeid tähtsaid näitusi ja projekte, sealhulgas „2000+: The Art from Eastern Europe in Dialogue with the West” (Ljubljana, 2000) ja „The Central European Avant-Gardes: Exchange and Transformation, 1910–1930” (LACMA, Los Angeles, 2001). Samuti on ta kirjutanud hulgaliselt tekste Kesk-Euroopa kunstist ja kultuurist. Tema viimaste raamatute hulka kuuluvad: „Meanings of Modernism. Towards a History of Polish Art after 1945” (Rebis Publishers, 1999); „Avant-Garde in the Shadow of Yalta. Art in Central-Eastern Europe, 1945–1989” (Rebis Publishers, 2005); „Grenzen überwunden” (koos Katja Bernhardtiga, Lukas Verlag, 2006); ja 2007. aastal ilmutuv „Art after Politics”. Praegu valmistab Piotrowski ette uut raamatut „New Art – New Democracy in Post-communist Europe”.

Piotr Piotrowski (1952) is Professor Ordinarius and Chair of the Art History Department at Adam Mickiewicz University in Poznan, Poland, as well as the editor of the annual journal 'Artium Quaestiones.' From 1992 till 1997, he was Senior Curator of Contemporary Art at the National Museum in Poznan. He also was Visiting Professor at the Center for Curatorial Studies, Bard College, Annandale-on-Hudson, NY in 2001, and at Hebrew University in Jerusalem in 2003. He was a fellow – among others – at the Center for Advanced Study in the Visual Arts, Washington D.C. (1989–1990), Columbia University (1994), Humboldt University in Berlin (1997), the Institute for Advanced Study, Princeton NJ (2000), and Collegium Budapest (2005–2006). Piotrowski has advised and co-organized a number of major exhibitions and projects, including '2000+: The Art from Eastern Europe in Dialogue with the West' (Ljubljana, 2000), and 'The Central European Avant-Gardes: Exchange and Transformation,' 1910–1930 (LACMA, Los Angeles, 2001). Piotrowski has written extensively on Central European art and culture. His latest books include 'Meanings of Modernism. Towards a History of Polish Art after 1945' (Rebis Publishers, 1999), 'Avant-Garde in the Shadow of Yalta. Art in Central-Eastern Europe, 1945–1989' (Rebis Publishers, 2005), 'Grenzen überwunden' (co-edited with Katja Bernhardt, Lukas Verlag, 2006), and 'Art after Politics' (Kraków, Universitas, 2007). Currently Piotrowski is currently working on the new book project: 'New Art – New Democracy in Post-Communist Europe.'

Sirje Helme (1949) on lõpetanud Tartu Ülikooli kunstiajaloo erialal, MA, EKA doktorant 1998–2002. Töötanud kirjastuses „Kunst” almanahhi „Kunst” toimetajana, peatoimetaja ja direktorina, Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse juhatajana. Aastatel 2005–2008 oli Sirje Helme

Kumu kunstimuuseumi direktor, 2009. aastast on ta Eesti Kunstimuuseumi peadirektor. Lisaks on Helme külalisõppejõud Tartu Ülikoolis ja Eesti Kunstiakadeemias. Artiklid ilmunud nii eesti- kui ka välismaistes väljaannetes, 1999. a ilmunud raamatuna „Lühike eesti kunsti ajalugu” (koos Jaak Kangilaskiga), kureerinud näitusi Eestis ja välisriikides (Poola, Saksamaa, Venemaa, Leedu, Belgia, Soome, Rootsi, São Paulo Biennaali Eesti ekspositsiooni kuraator (1996), 1999–2005 Veneetsia biennaali Eesti ekspositsiooni komisar jm). Kuulub mitmetesse Eesti ja rahvusvahelistesse organisatsioonidesse. Riiklikud autasud: Itaalia Vabariigi teeneteorden 2004, Valgetähe teenetemärgi IV kl 2005, Kristjan Raua nimeline preemia 2008. E-mail: sirje.helme@ekm.ee

Sirje Helme (1949) obtained her MA in art history at Tartu University. In 1998–2002 she was a post-graduate student at the Estonian Academy of Arts (EKA). She has worked in the publishing house ‘Kunst’ as editor of the ‘Kunst’ almanac, editor-in-chief and director of the company, and as director of the Centre for Contemporary Arts, Estonia. In 2005–2008 she worked as the director of the Kumu Art Museum, since 2009 she’s the director-general of Art Museum of Estonia. She is also a guest professor at Tartu University and the Estonian Academy of Arts. She has published articles both in Estonian and foreign publications; in 1999 her articles were published in the book ‘Lühike Eesti kunsti ajalugu’ (‘Concise History of Estonian Art,’ with Jaak Kangilaski). She has curated numerous exhibitions both in Estonia and abroad (in Poland, Germany, Russia, Lithuania, Belgium, Finland and Sweden; curator of the Estonian exposition at the São Paulo Biennial in 1996; commissar of the Estonian exposition at the Venice Biennial in 1999–2005, etc.) She is a member of several Estonian and international organisations. National awards: Order of Merit of the Italian Republic, 2004; Order of the White Star, 4th class, 2005, Kristjan Raud Annual Art award, 2008. E-mail: sirje.helme@ekm.ee

Skaidra Trilupaitytė (1969), PhD (2003). Vilniuse Kultuuri-, Filosoofia- ja Kunstiuringute Instituudi teadur, AICA (Rahvusvahelise Kunstikriitikute Assotsiatsiooni) Leedu sektsiooni ja ISA (Rahvusvahelise Sotsioloogilise Assotsiatsiooni) liige; Vilniuse Kunstiakadeemia lektor. Trilupaityte avaldab kirjutisi mitmesugustel nõukogudejärgse kultuuripoliitikaga seotud teemadel. Tema akadeemilise huvivaldkonna hulka kuuluvad kunstilised ja institutsioonilised muutused nõukogudejärgsel üleminekuperioodil, nõukogudejärgsete ja pagulaskultuuride omavahelised suhted, külma sõja järgne intellektuaalne lävimine ja uued kunstilised identiteedid. 2004. aasta kevadsemestril kirjutas ta New Yorgi New School Universitys Fulbrighti stipendiaadina uurimuse külma sõja järgsest kultuuripoliitikast ning Ameerika-vastasest hoiakust Venemaal ja Leedus. E-mail: skaidra_t@yahoo.com

Skaidra Trilupaitytė (1969), PhD (2003) is working at the Culture, Philosophy and Art Research Institute in Vilnius; member of AICA (International Association of Art Critics, Lithuanian section) and ISA (International Sociological Association); lecturer at the Vilnius Academy of Arts. Trilupaityte has published on a variety of subjects related to post-Soviet cultural policies. Her academic interests include: artistic and institutional changes during the post-Soviet transition, relations between post-Soviet and expatriate cultures, intellectual exchanges

after the Cold War and new artistic identities. During the 2004 spring term, she conducted a research project on post-Cold War cultural policies and anti-Americanism in Russia and Lithuania at the New School University (New York) as a Fulbright scholar.

E-mail: skaidra_t@yahoo.com

Stefanie Reetz (1980), on Dundees asuva Duncan of Jordanstone'i Kunsti- ja Disainikolledži doktorant. Varasemates õpingutes Saksamaal ja Walesis keskendus ta kultuuriuuringutele ja natsionalismile, uurides Walesi ja Šoti vähemusrahvuste visuaalkultuuri ning analüüsis kriitiliselt üleilmastumise mõju natsionalismi teooriatele ja identiteedi kujundamisele. 2004. aastal ühines ta Briti Kunsti ja Humanitaarteaduste Uuringute Nõukogu sponsorlusele Dundee Visuaaluuringute Keskusega, et alustada doktoriuurimust Balti riikide rahvuslikust identiteedist ja visuaalkultuurist, keskendudes hiljem Eestile alates 1970. aastatest kuni tänapäevani. Pärast kuuekuulist residentsprogrammi Kluge Keskuse teadurina Washingtonis Kongressi raamatukogus peaks tema doktoritöö valmima 2009. aasta lõpuks.

E-mail: stefanie.reetz@googlemail.com

Stefanie Reetz (1980) is a PhD student at Duncan of Jordanstone College of Art and Design, University of Dundee. Previous studies in Germany and Wales saw her specialising in cultural studies and nationalism in the form of research into visual culture in the minority nations Wales and Scotland, and the critical enquiry into the impact of globalisation on theories of nationalism and identity construction. She joined the Visual Research Centre in Dundee in 2004, funded by the British Arts and Humanities Research Council, in order to begin her PhD research into national identity and visual culture in the Baltic States, choosing later to focus on the case of Estonia in the period from the 1970s to the present day. After a 6 month residency as Kluge Fellow at the Library of Congress in Washington, DC, her PhD is set to be completed by the end of 2009.

E-mail: stefanie.reetz@googlemail.com

Steven A. Mansbach (1950) on suuremas osas ühendanud oma akadeemilist karjääri teadustegevuse, õpetamise ja administratiivtööga nii USAs kui ka Euroopas. Mansbach, kes nõustab Ameerika valitsust kunstiajaloo valdkonna rahastamise asjus, töötab Visuaalkunsti Uurimise Keskuse dekaanina Washingtoni Riiklikus Kunstigaleriis, ning asutas Berliinis Ameerika Akadeemia. Töötades nii korralise kui ka külalisprofessorina Ameerika, Kesk-Euroopa ja Lõuna-Aafrika ülikoolides, keskendub ta oma õpetamistegevuses, uurimustes ja kirjutistes Euroopa klassikalise avangardi tekkele ja vastuvõtule, pöörates erilist tähelepanu modernistliku kunsti ja arhitektuuri kujunemisele Balti riikidest Balkanini. Praegu on ta 20. sajandi kunstiajaloo professor Marylandi Ülikoolis College Parkis.

E-mail: mansbach@umd.edu

For most of **Steven A. Mansbach's** (1950) academic career, he has combined research, teaching, and administration, both in the U.S. and Europe. Advising the American government on art history funding, serving as a dean of the Center for Advanced Study in the Visual Arts at Washington's National Gallery of Art, and founding the American Academy in Berlin, Mansbach has sustained his engagement as a professor and productive scholar. Holding both

permanent and guest appointments at universities in the U.S., Central Europe, and South Africa, he has focused his teaching, research, and publications on the genesis and reception of the European classical avant-garde, with special attention to the emergence of modernist art and architecture from Europe's Baltic north to its Balkan south. He is currently Professor of the History of Twentieth-Century Art at the University of Maryland, College Park.

E-mail: mansbach@umd.edu

Susan E. Reid (1959) on vene visuaalkunsti lektor Sheffieldi Ülikooli vene ja slaavi uuringute osakonnas. Doktorikraadi kaitses ta kunstiajalooos Pennsylvania Ülikoolis. Reid on avaldanud hulgaliselt kirjutisi nõukogude visuaalkunsti, sooküsimuste ja materiaalse kultuuri kohta, keskendudes Hruštšovi ajale ning sotsialistliku realismi ja modernismi suhetele. Tema hiljuti avaldatud kirjutiste hulka kuuluvad: „Khrushchev Modern: Agency and Modernization in the Soviet Home” (ajakiri *Cahiers du Monde russe*, 47, nr 1–2 (jaanuar–juuni 2006), lk 227–268); „In the Name of the People: The Manege Affair Revisited” (ajakiri *Kritika* 6, nr 4 (sügis 2005), lk 673–716); „The Khrushchev Kitchen: Domesticating the Scientific-Technological Revolution” (ajakiri *Journal of Contemporary History* 40, nr 2 (aprill 2005), lk 289–316); ja „Modernizing Socialist Realism in the Khrushchev Thaw: The Struggle for a Contemporary Style in Soviet Art” raamatus „Dilemmas of De-Stalinization: Negotiating Cultural and Social Change in the Khrushchev Era” (toim Polly Jones, Routledge Curzon 2005, lk 209–230). Koos Rosalind P. Blakesleyga toimetab ta raamatut „Russian Art and the West: A Century of Dialogue in Painting, Architecture, and the Decorative Arts” (DeKalb: Northern Illinois University Press, 2006). Lisaks töötab ta koos David Crowleyga teose kallal, mille esialgne pealkiri on „Pleasures in Socialism: Leisure and Luxury in the Bloc”. Praegu uurib ta koduse igapäevaelu esteetikat Hruštšovi aja tüüpkeriteres.

Susan E. Reid (1959) is Reader in Russian Visual Arts in the Department of Russian and Slavonic Studies, the University of Sheffield. She received her PhD in the History of Art from the University of Pennsylvania. She has published widely on Soviet visual arts, gender and material culture, with particular attention to the Khrushchev era and relations between socialist realism and modernism. Recent publications include ‘Khrushchev Modern: Agency and Modernization in the Soviet Home,’ in ‘*Cahiers du Monde russe*,’ 47, nos. 1–2 (Jan–Jun 2006), pp 227–268; ‘In the Name of the People: The Manege Affair Revisited,’ in *Kritika* 6, no 4 (Fall 2005): pp 673–716; ‘The Khrushchev Kitchen: Domesticating the Scientific-Technological Revolution,’ in ‘*Journal of Contemporary History*’ 40, no 2 (April 2005), pp 289–316; and ‘Modernizing Socialist Realism in the Khrushchev Thaw: The Struggle for a Contemporary Style in Soviet Art,’ in Polly Jones, ed, ‘*Dilemmas of De-Stalinization: Negotiating Cultural and Social Change in the Khrushchev Era*’ (Routledge Curzon 2005), pp 209–230. With Rosalind P. Blakesley, she edited ‘*Russian Art and the West: A Century of Dialogue in Painting, Architecture, and the Decorative Arts*’ (DeKalb: Northern Illinois University Press, 2006); and she is co-editing with David Crowley a volume provisionally entitled ‘*Pleasures in Socialism: Leisure and Luxury in the Bloc*.’ She is currently engaged in a study of the everyday aesthetics of home-making in Khrushchev-era standard apartments.

Borut Vogelnik (1959) on Ljubljanas elav kunstnik. Ta on kunstnikegrupi Irwin ja kunstiorganisatsiooni Neue Slowenische Kunst üks asutajaid. Samuti töötab ta abiprofessorina Ljubljana Visuaalkunsti Akadeemias. Koos Irwini ülejäänud nelja liikmega (Du an Mandič, Miran Mohar, Andrej Savski, Roman Uranjek) on ta alates 1983. aastast võtnud osa kõikidest Irwini projektidest ja näitustest. Järgnevas loetelus on toodud vaid mõned neist: Istanbuli biennaal, 2005; „Like to Like”, Manchesteri Cornerhouse, 2004; „Personal Systems”, Veneetsia biennaal, 2003; „Retroprincip”, Künstlerhaus Bethanien, Berliin, 2003; „Berlin-Moscow / Moscow-Berlin”, Gropius Bau, Berliin, 2003; „Museotopia”, Karl Ernst Osthausi Muuseum, Hagen, 2002; „Le Tribu’ del’arte”, Galeria Moderna e Contemporanea, Rooma, 2002; „Aspects and positions”, 20. Sajandi Muuseum, Viin, 1999; Istanbuli biennaal, 1997; „Manifesta”, Boymani Muuseum, Rotterdam, 1996; „NSK Embassy – Moscow”, Apt Art and Ridzina Gallery, Ljubljana, Moskva, 1992; „Slovenske Atene”, Moderna galerija, 1991; Städtische Kunsthalle, Düsseldorf, 1988; Riverside Gallery, London, 1987.

Borut Vogelnik (1959) is an artist based in Ljubljana. He is the co-founder of the Irwin artists group and of the art organisation Neue Slowenische Kunst. He is also an assistant professor at the Academy for Visual Art in Ljubljana. Together with four other members of Irwin (Dušan Mandič, Miran Mohar, Andrej Savski and Roman Uranjek) he has participated in all Irwin projects and exhibitions since 1983. Here are only some of them: Istanbul, Istanbul Biennial 2005, Manchester, Cornerhouse, ‘Like to Like’ 2004 / Venice, Venice Biennial, ‘Personal Systems,’ 2003 / Berlin, Künstlerhaus Bethanien, ‘Retroprincip,’ 2003 / Berlin, Gropius Bau, ‘Berlin-Moscow / Moscow-Berlin,’ 2003 / Hagen, Karl Ernst Osthaus Museum, ‘Museotopia,’ 2002 / Rome, Galeria Moderna e Contemporanea, ‘Le Tribu’ del’arte,’ 2002 / Vienna, Museum of the 20th Century, ‘Aspects and positions,’ 1999 / Istanbul, Istanbul Biennial, 1997 / Rotterdam, Boyman Museum, ‘Manifesta,’ 1996 / Ljubljana, Moscow, Apt Art and Ridzina Gallery, ‘NSK Embassy – Moscow,’ 1992, Moderna galerija, ‘Slovenske Atene,’ 1991 / Düsseldorf, Städtische Kunsthalle Düsseldorf, 1988, London, Riverside Gallery, 1887.

Vojtěch Lahoda (1955) kaitses doktorikraadi kunstiajaloo 1984. aastal Charlesi Ülikoolis. Aastatel 1993–2001 töötas Lahoda Kunstiajaloo Instituudi direktorina Tšehhi Vabariigi Teaduste Akadeemias Prahas. 2007. aastal sai temast Brnos asuva Masaryki Ülikooli kunstiajaloo professor. 1991. aastal tegi ta teadustööd Visuaalkunsti Uuringute Keskuses (CASVA) Washingtoni Riikliku Kunstigalerii juures; 1994. aastal NIASis Wasenaaris Hollandis ning 2001. aastal St Andrews’is ja Edinburgh’s. Ta on avaldanud üle tosina raamatu (nt „Český kubismus” (Praha 1996); „Josef Sudek. The Commercial Photography for Družstevní práce” (Alvar Aalto Muuseum, Jyväskylä 2003); Vojtěch Lahoda jt, „Vincenc Kramář: un théoricien et collectionneur du cubisme a Prague” (Réunion Musées Nationaux, Pariis 2002); Vojtěch Lahoda ja Věra Velemanová, „Libor Fára. Dílo”. („Töö”) (Praha 2005) ning mitmeid artikleid Tšehhi ja Euroopa modernismist ja avangardist. Ta on konverentsitekstide kogumiku „Local Strategies. International Ambitions. Modern Art in Central Europe” 1918–1968 (Praha, 2006) ja teose „The History of Czech Visual Art 1890–1938” (Praha 1998) 4. köite peatoimetaja. Ta on pidanud loenguid ja ettekandeid paljude maade ülikoolides ja uurimisinstituutides nii Euroopas, Ameerika Ühendriikides kui ka Iisraelis. Ta on saanud Edinburgh’ Kuningliku

Seltsi ja Tšehhi Teaduste Akadeemia auhinna ning Avatud Ühiskonna Instituudi ja Getty Fondi stipendiumi, Tšehhoslovakkia Teaduste Akadeemia auhinna ning ASDA autasu Pariisis. Praegu on ta Tšehhi Vabariigi Teaduste Akadeemia Kunstiajaloo Instituudi asedirektor ja annab loenguid ka Praha Charlesi Ülikooli Kunstiajaloo Instituudis.

E-mail: lahoda@udu.cas.cz

Vojtěch Lahoda (1955) received his PhD in Art History from Charles University in 1984. From 1993 till 2001, Lahoda was director of the Institute of Art History of the Academy of Sciences of the Czech Republic in Prague. In 2007 he obtained a professorship in art history at Masaryk University in Brno. In 1991 he was a scholar in residence at CASVA, the National Gallery of Art, Washington, D.C., in 1994 in NIAS, Wasenaar, Netherlands, and in 2001 in St. Andrews and Edinburgh. He has published more than a dozen books (including 'Český kubismus' ('Czech Cubism'), Prague 1996. – 'Josef Sudek. The Commercial Photography for Družstevní práce.' The Alvar Aalto Museum, Jyväskylä 2003 – V.L. et al., 'Vincenc Kramář: un théoricien et collectionneur du cubisme a Prague.' Réunion Musées Nationaux, Paris 2002. – V.L. – Věra Velemanová, 'Libor Fára. Dílo' ('Work') (Prague 2005), and numerous articles on Czech and European Modernism and the Avant-Garde. He is the main editor of the conference proceedings 'Local Strategies. International Ambitions. Modern Art in Central Europe 1918–1968' (Prague 2006) and of Volume IV of 'The History of Czech Visual Art 1890–1938' (Prague 1998). He has presented lectures and papers at universities and research institutes in many countries in Europe, in the USA and in Israel. He has received awards from The Royal Society of Edinburgh, the Czech Academy of Sciences, the Open Society Institute Fellowship, The Getty Grant Program, the Czechoslovak Academy of Sciences, and the A.S.D.A. Prix, Paris. He is currently Deputy Director in the Institute of Art History of the Academy of Sciences of the Czech Republic and he teaches at the Institute for Art History at Charles University in Prague.

E-mail: lahoda@udu.cas.cz

Eesti Kunstimuuseumi rahvusvahelised konverentsid 2009–2010:

- 4.–5. juuni 2009. Kadrioru lossi arhitekt Niccolò Michetti (1675(?)–1758). Rooma – Tallinn – Peterburi. Kadrioru kunstimuuseumi kevadkonverents 2009
- 10.–12. september. Kunst, mälu ja patronaaž. Läänemere regiooni visuaalkultuur Bernt Notke ajal. Konverentsi korraldavad Tallinna Ülikooli Ajaloo Instituut, Niguliste muuseum ja M.C.A. Böckler-Mare Balticum-Stiftung
- 18.–19. september. Mis jääb meie maailmast alles pärast meid? Kumu kunstimuuseumi sügiskonverents 2009
- 7. mai 2010. Balti biiedermeier. Kadrioru kevadkonverents 2010
- September 2010. Eesti pagulaskunst 1945–1991. Kumu kunstimuuseumi sügiskonverents 2010

International conferences by the Art Museum of Estonia in 2009–2010:

- 4–5 June 2009. Niccolò Michetti (1675(?)–1758), Architect of the Kadriorg Palace. Rome – Tallinn – St. Petersburg. Spring Conference of the Kadriorg Art Museum 2009
- 10–12 September. Art, Memory and Patronage: Visual Culture in the Baltic Sea Region at the Time of Bernt Notke. The conference has been organized jointly by the Institute of History of Tallinn University, the Niguliste Museum and M.C.A. Böckler-Mare Balticum-Stiftung
- 18–19 September. What About Our World After Us? Autumn Conference of the Kumu Art Museum 2009
- 7 May 2010. Baltic Biedermeier. Spring Conference of the Kadriorg Art Museum 2010
- September 2010. Estonian Art in Exile 1945–1991. Autumn Conference of the Kumu Art Museum 2010

**Eesti Kunstimuuseumi ilmunud toimetised /
Proceedings published by the Art Museum of Estonia:**

- Meistriteose lummus. Koopia 19. sajandil. Kadrioru kunstimuuseum. Kevadkonverents 2006. Eesti Kunstimuuseumi toimetised nr 1. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2007 = Im Bann der Meisterwerke. Die Kopie im 19. Jahrhundert. Kunstmuseum Kadriorg. Frühjahrstagung 2006. Schriften des Estnischen Kunstmuseums Bd. 1. Tallinn: Estnisches Kunstmuseum, 2007
- Vene valitsejate portreed. Kadrioru kunstimuuseum. Kevadkonverents 2007. Eesti Kunstimuuseumi toimetised nr 2. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2008 = Portraits of Russian Tsars. Kadriorg Art Museum. Spring Conference 2007. Proceedings of the Art Museum of Estonia Vol 2. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2008
- Ühest sajandist teise. Kristjan ja Paul Raud. Kumu kunstimuuseum. Sügiskonverents 2006. Eesti Kunstimuuseumi toimetised nr 3. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2008 = From One Century to the Next. Kristjan and Paul Raud. Kumu Art Museum. Autumn Conference 2006. Proceedings of the Art Museum of Estonia Vol 3. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2008
- Šveitsi maastikud Balti valgustusaja kunstis. Kadrioru kunstimuuseum. Kevadkonverents 2008. Eesti Kunstimuuseumi toimetised nr 5. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2009 = Schweizer Landschaften in der baltischen Kunst. Kunstmuseum Kadriorg. Frühjahrstagung 2008. Schriften des Estnischen Kunstmuseums Bd. 5. Tallinn: Estnisches Kunstmuseum, 2009